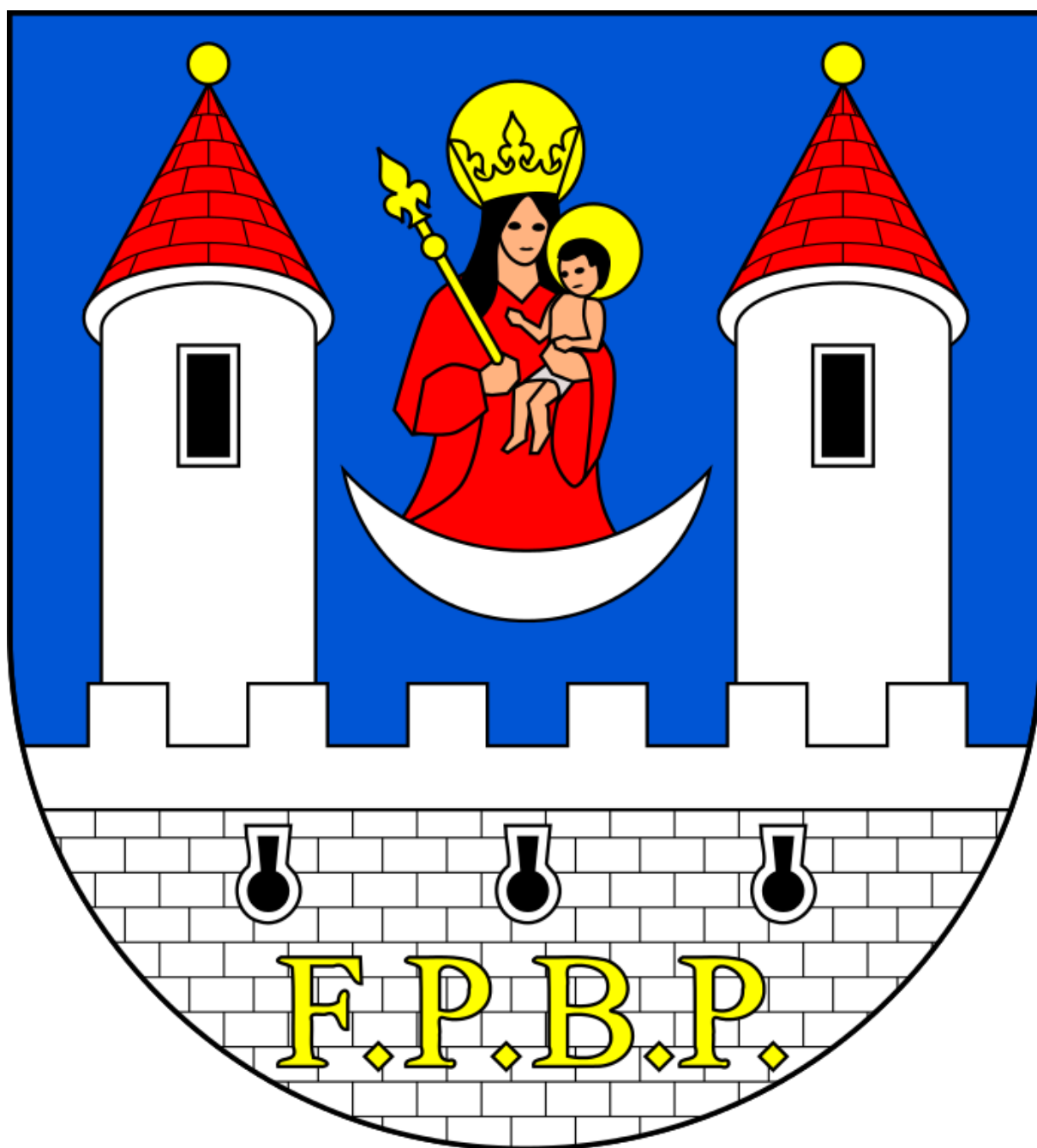




Pecka

Aktualizace programu regenerace městské
památkové zóny 2023-2026

Akce: Aktualizace Programu regenerace městské památkové zóny Pecka 2022-2026

Objednatel: městys Pecka
Pecka 2
507 82 Pecka

Autor programu: Ing. Miloš Kudrnovský
Projekční atelier pro dokumentaci,
průzkum a obnovu historických staveb
Bílá Třemešná 33, 544 72 Bílá Třemešná

Ing. Miloš Kudrnovský
Mgr. Renata Veselá

Autor aktualizace: Jiří Chotěborský, DiS.
Božanov 128
549 74 Božanov
Mob.: 723 658 254
Email: choteborskyjiri@gmail.com

Pecka, březen 2022

Obsah

1. ÚVOD	4
2. Pecka	6
Charakteristika města	6
Zhodnocení silných a slabých stránek města	7
Demograficko-sociální a ekonomický potenciál města	7
Historie městyse Pecka	8
Současnost městyse Pecka	9
Poloha a okolí	9
Pamětihodnosti	10
Osobnosti spojené s městysem	10
Památky na území MPZ	11
Další objekty kulturního zájmu	12
Pecka	15
Hrad Pecka	15
3. Architektonicko-urbanistická část	17
Městečko Pecka	17
Hrad Pecka	18
Obyvatelstvo	19
4. MPZ – KOMUNIKAČNÍ SYSTÉM	20
Komunikační síť	20
Parkování v MPZ	20
Pěší a cyklistická doprava	21
Povrchy komunikací a řešení veřejného prostranství	21
5. Městská památková zóna – stávající zástavba	22
Pohledové dominanty	22
Stávající zástavba	22
Technický stav objektů	22
Proluky v MPZ	24
Řešení obnov objektů v MPZ	24
6. MPZ-Ekologie	25
Ochrana ovzduší	25
Hospodaření s odpady	25
Ochrana zeleně	25
7. MPZ – Památková ochrana a péče	25
Zásady ochrany území MPZ	27
8. Ekonomická hlediska Programu regenerace	31
Příjmy a výdaje města	31
Investice města do kulturních památek	31
Podnikatelské aktivity v MPZ	32
Finanční potřeby Programu regenerace MPZ	32
9. Cíle Programu regenerace	33

1. Úvod ^{1.)}

Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón byl vyhlášen v roce 1992 usnesením vlády ČR č. 209 ze dne 25. března 1992. Tento státní program byl a je projevem vůle vlády ČR napomoci k záchraně a rozvoji nejcennějších částí našich historických měst vytvořením organizačních, informačních a ekonomických podmínek jejich obnově a regeneraci. K podpoře realizace programu regenerace památkově chráněných území v jednotlivých městech mohou být vyčleněny finanční prostředky ze státního rozpočtu, z rozpočtu krajů a obcí. Stát pravidelně finančně podporuje jednotlivé projekty programu regenerace od r. 1996.

Jmenovaný program napomáhá záchraně a rozvoji nejcennějších částí historických měst. Dle programu komplexní regenerace historických částí měst není pouze rehabilitací kulturních hodnot, ale přispívá také k vytvoření atraktivních ohnisek rozvoje podnikatelských aktivit a celkovému oživení městských historických jader. Finanční prostředky, které jsou rozdělovány v rámci tohoto programu, pokrývají pouze část celkových realizačních nákladů obnov nemovitých kulturních památek (dle druhu vlastnictví). Jejich prostřednictvím by měli být investoři především motivováni k jejich obnově.

Městská památková zóna Pecka byla zřízena vyhláškou MK ČR č. 108/2003 ze dne 1. dubna 2003 „Vyhláška o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu“. Ještě téhož roku se město připojilo k Programu regenerace MPZ a zadalo Ing. arch. Liboru Sommerovi a vypracování dokumentu „Program regenerace MPZ Pecka“. Dokument, vypracovaný v souladu s usnesením vlády ČR č. 209 ze dne 25. března 1992, byl pořizován s výhledem následujících pěti let.

V roce 2010 byla zhotovena Lenkou Nyklovou aktualizace I jmenovaného programu. V této aktualizaci byl řešen časový horizont šesti let (2010-2015).

V roce 2015 byl zpracován nový dokument Programu regenerace městské památkové zóny Pecka, který zpracoval Ing. Miloš Kudrnovský Projekční ateliér pro dokumentaci, průzkum a obnovu historických staveb, IČO: 062 26 787, Komenského 264/5, 503 03 Hradec Králové, zodp. projektant Ing. Miloš Kudrnovský. Datum zpracování říjen 2015, číslo zakázky 042015.

Předkládaná dokumentace je aktualizací poslední dokumentace Programu regenerace Městské památkové zóny Pecka, kterou v roce 2015 zpracoval Ing. Miloš Kudrnovský.

Předkládaný dokument je aktualizací práce pana Ing. Kudrnovského. Je zpracován na období 2023-2026. Materiál byl zkontrolován s vedením městyse Pecka a se zástupci státní památkové péče MÚ Nová Paka, odbor školství a kultury – Bc. Kateřina Wohanková; NPÚ ÚOP v Josefově – Ing. Matěj Kubina.

Aktualizace dokumentu byla provedena na základě prohlídky památkové zóny Pecka. Cílem terénního šetření bylo popsat aktuální stavebně technický stav kulturních památek nacházejících se v MPZ, ohodnotit hlavní prvky kulturních památek a dalších hodnot památkové zóny z pohledu památkové péče.

Mimo zaměření na objekty byla pozornost směřována i na veřejné prostory (ulice, náměstí) a prvky krajinné zeleně (parky, aleje). Získané údaje byly následně vyhodnoceny a zpracovány. Závěrem vyhodnocení byly formulovány další potřeby pro obnovu v následujících letech.

Dokumentace je zpracována formou otevřeného systému, který může Pracovní skupina pro regeneraci průběžně aktualizovat - podle dosavadního postupu, aktuálních potřeb (města, vlastníků či uživatelů) a podle konkrétních možností financování akcí v jednotlivých letech (kombinace různých zdrojů, změny dotačních programů apod.).

Do Programu regenerace MPZ pro následující období (2023-2026) byly navrženy objekty ve vlastnictví městysu Pecka i objekty církve či fyzických osob. Je však nadmíru jasné, že uvedený program nepokryje veškeré náklady potřebné k obnově nemovitých kulturních památek v MPZ. Je proto třeba klást důraz na souběžné využití jiných finančních zdrojů (jiné dotační tituly MK ČR a dotační tituly Královéhradeckého kraje). Programy MK ČR však nelze kombinovat.

Městys Pecka se rozkládá v členité krajině Krkonošského podhůří zhruba 6 km východně od Nové Paky. Městem protéká Lhotský potok, jenž se vlévá do potoka jménem Javorka. Tento jen o něco málo vydatnější vodní zdroj ohraničuje západní okraj Pecky. Dominantou Pecky je stejnojmenný hrad tyčící se nad městem. Pecka se nachází ve východní části správního obvodu obce s rozšířenou působností města Nová Paka. Tento obvod je zároveň severozápadní výspou Královéhradeckého kraje. K městysu Pecka náleží části: Arnoštov, Bělá u Pecky, Bukovina u Pecky, Horní Javoří, Kal, Staňkov a Vidonice.

Městská památková zóna Pecka je chráněna od 01.09.2003. O jakékoliv úpravě hranic MPZ není uvažováno. Dle výpisu ÚSKP se v současné době nachází 12 nemovitých kulturních památek na území MPZ. Na území Městyse, a jeho částí, se pak nachází dalších 13 nemovitých kulturních památek.

- 1) Ing. Miloš Kudrnovský, projekční ateliér pro dokumentaci, průzkum a obnovu historických staveb, Bílá Třemešná 33, 544 72 Bílá Třemešná – Program regenerace MPZ Pecka 2016-2021

2. Pecka

Charakteristika města ²⁾

základní údaje:

kód obce	573299 - Pecka
počet obyvatel	1298 (k 31.12.2020) ³⁾
kraj	Královéhradecký
obec s rozšířenou působností	Nová Paka
základní vybavenost	Městský úřad, pošta, knihovna, ordinace praktického lékaře Mateřská škola, základní škola, Hasičský záchranný sbor
infrastruktura	církevní zařízení, hřbitov ČOV, kanalizace, vodovod, plynofikace, elektrifikace autobusové spojení

2) Státní správa zeměměřictví a katastru: katastr nemovitostí. www.cuzk.cz [online]. Praha, 08.01.2022 [cit. 2022-01-08]. Dostupné z: https://www.cuzk.cz/Dokument.aspx?AKCE=META:SESTAVA:MDR002_XSLT:WEBCUZEK_ID:718696

3) Kurzy.cz: hledání obce. *Kurzycz* [online]. 08.01.2022 [cit. 2022-01-08]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/obec/pecka/stats-PU-MOSZV-OBCHAR-stranka/>

ZHODNOCENÍ SILNÝCH A SLABÝCH STRÁNEK MĚSTA

Ze srovnání slabých a silných stránek dle rozboru udržitelného rozvoje města vyplývá, že pozitivní prvky se projevují především v letní sezóně v atraktivitě města pro turistiku a kulturu. Velkou roli hraje zdravé životní prostředí a dobrá kvalita života. Převážná část negativních stránek je koncentrována do oblasti trhu práce a podnikání a dopravní obslužnosti. Rezervy se nachází v podpoře podnikatelských aktivit (zejména služeb), propagaci a marketingu. Obecně platí, že pro eliminaci slabých stránek je potřebná úzká součinnost veřejného a soukromého sektoru.

Město má díky výjimečným architektonickým a urbanistickým hodnotám a atraktivnosti celého navazujícího území velmi dobré předpoklady rozvoje, ale je nutná zejména stabilizace obyvatel – přitažlivost města a okolních vesnic pro trvalé bydlení a vytváření pracovních příležitostí, připravenost města pro získání zájmu investorů, ale i kvalita prostředí, ochrana a kultivace všech hodnot území a zlepšení služeb pro turistický ruch.

DEMOGRAFICKO - SOCIÁLNÍ A EKONOMICKÝ POTENCIÁL MĚSTA:

Úbytek obyvatel byl zaznamenán v 70. – 90. letech. Tento úbytek byl spojen s převážně zemědělským charakterem obživy zdejších obyvatel. Pokles zemědělské výroby vyvolal stěhování obyvatel obce do okolních měst. Tento trend se podařilo v posledních dvou desetiletích zastavit

Počet obyvatel ve městě je za posledních 11 let stabilní. Z počtu 1302 obyvatel (v roce 2010) je k 1.1.2021 v obci 1298 obyvatel ⁴⁾

Je však třeba upozornit, že i v popisované lokalitě, stejně jako na celém území České republiky dochází k celkovému stárnutí populace. Zatímco v roce 2007 činil průměrný věk obyvatele této obce 40,8 roků, 2020 již 44,0 roků

Městečko nabízí i přes poměrně malý počet obyvatel řadu pracovních příležitostí. Drobné podnikání je zaměřeno na zemědělství, autoopravárenství, kovovýrobu, truhlářství, kadeřnictví a kosmetické služby, obchody, autodopravu, stavebnictví, opravy zemědělské a chladírenské techniky atd.

K datu zpracování tohoto dokumentu je v obci registrováno 68 právnických osob ⁵⁾

4) Český statistický úřad: počet obyvatel v obcích [online]. 30.04.2021 [cit. 2022-01-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112021>

5) Kurzy.cz: hledání obce. Kurzycz [online]. 08.01.2022 [cit. 2022-01-08]. Dostupné z: <https://regiony.kurzy.cz/pecka/firmy-vypis/>

Historie městyse Pecka ⁶⁾

V členité a kopcovité krajině západního Podkrkonoší mezi Novou Pakou a Dvorem Králové leží městečko Pecka. Nad ním se na strmém návrší tyčí stejnojmenný hrad, dnes už z větší části zřícený. Pouze jedno křídlo, západní palác, nadále odolává nepřízni osudu a poryvům horských větrů.

Hrad Pecka byl vystavěn počátkem 14. stol. pány ze Železnice. Jako jeho první držitel je r. 1322 uváděn jistý Budivoj či Buzek z Pecky. V téže době vzniká v podhradí nevelká osada, která se pozvolna rozrůstá, až je r. 1382 povýšena na město. Vzhled raně gotického hradu byl přes svoji členitost poměrně jednoduchý a strohý. Dvě obranné věže s malým obytným palácem byly propojeny pevnou hradební zdí, která uzavírala celé nádvoří.

Přístup ke hradu byl znesnadněn hradebním příkopem, překlenutým u vjezdu dřevěným padacím mostem.

Za husitských válek byl hrad dobýván sirotky a jeho majitel Jarek ze Železnice byl přinucen k uzavření smíru. Počátkem 16. stol. za Mikuláše a Viléma Hořických z Hořic byl hrad rozšířen a provedeny četné pozdně gotické úpravy.

K dalším mnohem podstatnějším změnám, kdy je hrad postupně přebudován na reprezentativní zámecké sídlo, dochází v průběhu druhé poloviny 16. století za Škopků z Bílých Otradovic. Výsledkem dlouhodobé stavební aktivity je půvabný renesanční zámek, sestávající se ze čtyř prostorných dvoupatrových křídel a uzavírajících obdélníkové nádvoří. Stavbu dokončil Kryštof Harant z Polžic a Bezdružic (1564-1621), věhlasný cestovatel, spisovatel a hudebník.

Po Harantově smrti získává Pecku Albrecht z Valdštejna, ten však zámek daruje r. 1626 mnišskému řádu kartuziánů. Kartuziáni provedli jen nevýrazné úpravy převážně praktického charakteru a své úsilí zaměřili spíše na zvelebení městečka a okolních obcí. Po jejich odchodu v roce 1782 zůstává zámek v majetku náboženského pozemkového fondu. Roku 1824 ho kupuje hrabě Trautmansdorf. Brzy na to v r. 1830 zámek vyhořel a zhoubný požár udělal tečku za jeho dávnou slávou. Zpustlá stavba chátrala čím dál tím více a postupem času se změnila v ruinu.

Teprve v r. 1921, kdy se zřícenina stává majetkem obce Pecka, jsou zahájeny první záchranné práce a podniknuty nejdůležitější opravy. Druhá fáze oprav pak proběhla v šedesátých letech. Západní palác byl zastřešen a provedla se stavební rekonstrukce dvou horních pater. V devadesátých letech byly upraveny další prostory v přízemí a v hradním sklepení. V upravených prostorech byla nově zřízena interiérová expozice, která se návštěvníkům snaží přiblížit osobnost Kryštofa Haranta a historii hradu a městečka.

Obec Pecka si dodnes uchovala ráz malebného a poklidného podkrkonošského městečka. Dokladem bohaté historie obce je řada dochovaných kulturních památek. Nejvýznamnější z nich je kostel sv. Bartoloměje, barokně přestavěný v pol. 18. stol., s nástropními malbami Václava Kramolína a reliéfními výjevy křížové cesty od J. Lederera. Na náměstí stojí morový sloup od F. Petrše z r. 1720 a raně barokní kašna. Několik hodnotných barokních soch je umístěno v okolí hradu i v městečku. Památku Kryštofa Haranta připomíná pomník před školní budovou z roku 1921, u kostela je pomníček na památku zdejšího rodáka P. Josefa Štemberky, lidického faráře umučeného nacisty. Vedle několika měšťanských domů z první pol. 19. stol. se dochovala řada roubených chalup, reprezentujících lidové stavitelství regionu.

6. *Oficiální stránky městyse Pecka: historie* [online]. Pecka [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.mestys-pecka.cz/mestys-1/historie/>

Současnost městyse Pecka ⁷⁾

Městečko Pecka mění v poslední době svou tvář. Po roce 1989 bylo opraveno a zrekonstruováno mnoho domů. V roce 2000 byla provedena rekonstrukce náměstí a kašny, dokončena plynofikace obce a místní veřejné osvětlení. V roce 2002 byl dostavěn dům s pečovatelskou službou (18 bytových jednotek) a dokončeny další tři bytové jednotky. V roce 2001 byl úspěšně schválen Územní plán obce Pecka, který byl klíčovým bodem pro další investiční akce. Jeho schválením došlo k uvolnění lokalit pro novou bytovou výstavbu a stavbu rodinných domků. U koupaliště byla vybudována čistírna odpadních vod a ze SAPARDu, předvstupního fondu EU, byl vystavěn kemp a obslužné budovy na koupališti. V roce 2002 byl opraven hradní most, roku 2003 vydlážděna cesta na hrad, od roku 2004 probíhá celková oprava kostela sv. Bartoloměje, v roce 2006 bylo vybudováno u základní školy víceúčelové hřiště s umělým povrchem a dokončena oprava morového sloupu na náměstí. V lokalitě u Tiby byla v roce 2007 dokončena infrastruktura pro 16 rodinných domů, došlo též k rekonstrukci hasičské zbrojnice a kanceláří úřadu městyse. V roce 2008 byla zahájena výstavba kanalizace a čistírny odpadních vod pro Pecku a část Lhoty. Při slavnostních příležitostech, svátcích a o víkendech jsou nasvíceny budovy hradu a kostela.

V rámci soutěže Vesnice roku do 3000 obyvatel byla v roce 2001 Pecka oceněna modrou stuhou za společenský život v obci, v roce 2002 bílou stuhou za práci s mládeží, v roce 2003 obsadila 3. místo v Královéhradeckém kraji a v roce 2004 obdržela diplom za rozvoj rekreačního potenciálu obce.

Poloha a okolí ⁷⁾

Městečko Pecka se nachází v Královéhradeckém kraji, v severovýchodní části okresu Jičín, těsně za hranicemi turisticky nejzajímavějších míst ČR – chráněné krajinné oblasti Český ráj (20 km) a Krkonošského národního parku (35-50 km), které jsou prezentovány jako dva z pěti národních produktů cestovního ruchu. Obec je členem sdružení obcí Podzvičinsko, svazku obcí Novopacko a svazku obcí Lázeňský mikroregion. Má kolem 870 obyvatel a spolu se spádovými obcemi téměř 1300 obyvatel. K městečku patří obce Bělá u Pecky, Staňkov, Kal, Vidonice, Bukovina, Arnoštov a Horní Javoří.

Pecka si dodnes uchovala ráz malebného a poklidného podkrkonošského městečka. Dokladem bohaté historie obce je řada dochovaných kulturních památek. Nejvýznamnější z nich je hrad, kostel sv. Bartoloměje a budova bývalé školy. Na náměstí stojí morový sloup od Františka Petrše z roku 1720 a raně barokní kašna. Několik hodnotných barokních soch je umístěno v okolí hradu i v městečku. Památku Kryštofa Haranta připomíná pomník před školní budovou z roku 1921, u kostela je pomníček na památku zdejšího rodáka P. Josefa Štemberky, lidického faráře umučeného nacisty. Vedle několika měšťanských domů z první poloviny 19. stol. se dochovala řada roubených chalup, reprezentujících lidové stavitelství regionu.

Pecka bývá nazývána pro svou polohu v malebné členité krajině perlou Podkrkonoší. Mezi hlavní přednosti obce patří jedinečný krajinný reliéf a renesančně upravený hrad. Pecka je ideálním místem pro rekreační a relaxační pobyt. Romantické okolí s mírným kopcovitým a lesnatým terénem skýtá vhodné prostředí pro celoroční příjemné procházky a turistické výlety.

7. *Oficiální stránky městyse Pecka: současnost* [online]. Pecka [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://www.mestys-pecka.cz/mestys-1/soucasnost/>

Pamětihodnosti ⁸⁾

- hrad Pecka
- kostel sv. Bartoloměje – barokně přestavěný v letech 1748–1758. Nástení malby Václava Kramolína, reliéfy křížové cesty od J. Lederera
- morový sloup z roku 1720 od F. Petrše
- raně barokní kašna
- expozice městečka Pecka
- expozice útrpného práva
- pohádkové informační centrum
- pomník první světové války
- pomník Kryštofa Haranta
- roubené chalupy – reprezentující lidové stavitelství

Osobnosti spojené s městysem ⁸⁾

- Karel Khun (1866-1921) – římskokatolický kněz, kronikář a regionální historik
- Antonín Krecar (1851-1914) – učitel, historik, překladatel
- Jindřich Langner (1870 – 1956) katolický kněz
- Ignác Theodor Petera (1840 – 1904) sedlář, podnikatel – majitel továrny na produkci kočárů, saní a povozů ve Vrchlabí
- František Rumler svobodný pán z Eichenwehru (1824-1909) – právník soudce – prezident vrchního zemského soudu v Čechách, člen rakouské panské sněmovny
- Karel Jan Nepomuk Ferdinand kníže z Trauttmansdorff-Weinsbergu (1845 – 1921) – rakousko-uherský politik, držitel svěřeného statku s pivovarem a myslivnou
- Jindřich Štemberka (1867 – 1926) rakouský a český právník, poslanec Českého zemského sněmu
- Josef Štemberka (1869 – 1942) český katolický kněz, arcibiskupský notář, lidický mučedník
- František Bekr (1913 – 2000) – pilot RAF

8. *Wikipedia: Pecka (okres Jičín)* [online]. Pecka, 2021 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Pecka_\(okres_Ji%C4%8D%C3%ADn\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Pecka_(okres_Ji%C4%8D%C3%ADn))

Památky na území MPZ ⁹⁾:

Název	rejstříkové číslo ÚSKP
Hrad Pecka	33573/6-1309
Městský dům (č.p. 42)	106416
Kašna	37007/6-1316
Radnice	50324/6-6134
Socha sv. Jana Nepomuckého na podstavě	36866/6-1321
Sloup se sochou Panny Marie a sochami světců – Morový sloup	33506/6-1313
Kostel Sv. Bartoloměje	46084/6-1312
Škola stará	50321/6-6136
Fara	50325/6-6135
Venkovský dům (č.p. 66)	15745/6-1315
Sousoší Piety na podstavě	18063/6-1318
Socha Ecce Homo na podstavě	44840/6-1317

Budoucím úkolem pracovní skupiny Programu regenerace MPZ Pecka je analýza stávajících objektů na území MPZ Pecka a vytipování objektů, u kterých by bylo možno uvažovat o podání návrhu na jejich prohlášení za kulturní památku. Jedná se zejména, nikoliv však výlučně, o roubené domy, které jsou hodnotnými objekty lidové architektury z 19. století.

Pro kulturní památky byly vypracovány samostatné hodnotící listy, které jsou nedílnou součástí dokumentace.

9. *Památkový katalog [online]. ČR: Národní památkový ústav, 2015 [cit. 2022-02-26]. Dostupné z: <https://www.pamatkovykatalog.cz/uskp/podle-relevance/1/seznam/?h=pecka&chranenoTed=1&hlObj=1&fulltext>*

Další objektu kulturního zájmu

Dalším prvkem kulturního zájmu na území Městské památkové zóny Pecka jsou evidované válečné hroby ¹⁰⁾

číslo VH: **CZE5210-38473**

7. letá válka, deska z bílého kamene s černým textem vsazená v kamenné zdi, nápis "Na této louce odpočívá na 300 vojnů obránců země koruny české zahynuvších zde za války sedmileté r. 1758



Foto 23.03.2022 – vlastní

CZE5210-38472

hrob č. 244, dřevěný kříž s kovovou deskou se jménem padlého vojína

CZE5210-38760

kamenný pomník ve tvaru písmene "V" na soklu s černou deskou a vyobrazením ruky v pěst se vztyčeným ukazovákem a prostředníkem-symbol "Věrní zůstaneme"



17.06.2021 . Václav Pelcman

CZE5210-41116

pískovcový pomník klečícího vojáka, součástí pomníku je státní znak



23.03.2022 - vlastní

10. Evidence válečných hrobů [online]. ČR Ministerstvo obrany, 2022 [cit. 2022-03-26]
Dostupné z: <https://evidencevh.army.cz/evidence/vysledky-hledani-v-cr?mt=Pecka&st=0>

Pecka ¹¹⁾

První zmínka o osadě pochází z roku 1322 a již o šedesát let později (roku 1382) byla osada Pecka povýšena na městečko. Městečku bylo uděleno právo na pořádání tří výročních trhů. Roku 1633 pak Ferdinand II. na přímluvu převora kartouzského kláštera Filipa Buschka povýšil městečko na město a přidělil mu znak.

Za třicetileté války však byla obec vydrancována císařským vojskem a vzápětí vypálena Švédy. Další pohroma jej stihla roku 1830, kdy vyhořel i hrad, který již nebyl obnoven v původním rozsahu a následně zpusťl. Teprve roku 1940 byly započaty práce, které částečně hrad zachránily.

Roku 1890 bylo město začleněno do jičínského hejtmanství, okres Nová Paka. Měl 197 domů, 1322 českých obyvatel. Ve městě byla radnice, pětitřídká, četnická stanice, poštovní úřad, občanská záložna, mechanická pila, mlýn, výroba člunků a výroba rukodílného bavlněného zboží. Svěřený statek s pivovarem a myslivnou měl v držení kníže Karel Trauttmansdorff.

Opodál města stály klimatické lázně „V lázních“, které se zde v současné době již nenachází. Ještě dnes je ale v městečku dochováno několik původních roubených stavení a přímo v centru se nachází barokní kostel sv. Bartoloměje, který byl původně dřevěný, a který byl roku 1603 byl nahrazen kamenným. Jeho dnešní podoba pochází z let 1748 až 1758, kdy byl přestavěn.

Roku 1960 byly k obci připojeny osady Lhota u Pecky a Staňkov. Zbývající místní části pak byly připojeny v polovině 70. let 20. století. Od 22. června 2007 byl obci vrácen status městyse.

Hrad Pecka ¹²⁾

Pecka je zřícenina hradu ze 14. století, hrad je pojmenován po hoře, na které stojí, od hradu pak odvozuje své pojmenování městyse.

Hrad Pecka stojí v podkrkonošské permokarbonské pánvi tvořené sedimentárními hrubo až střednězrnnými arkózami a arkózovitými pískovci až slepenci. Z tohoto materiálu byl hrad vybudován, přičemž horniny se těžily přímo na místě. Hrad je postaven na zakončení nevysokého, ve vrcholové části plochého, meziúdolního hřbetu orientovaného severojižním směrem. Ve své původní podobě byl hrad obklopen elipsovitým příkopem, z větší části uměle vylámaným do skály a z vnější strany ještě obehnaným valem. Největší lámací práce probíhaly na jižní a východní straně hradu, kde bylo nutné přirozené malé převýšení hradní elevace vůči okolí zvětšit.[1] K hradu se dříve jezdívalo po dvou cestách. Jedna z nich vede ze západní strany až k bráně a druhá vede z města kolem hradního příkopu, který je už zasypaný. Západní cesta končí u třemi oblouky klenutého mostu. V místě kde se hrad spojuje s hradem býval padací most. Z brány zbyly jen postranní zdi a průjezd. Čtverhranný dvůr je obklopený rozbořenými zdmi. Dříve dvůr obklopovala stavení, která byla pomalována znaky rodů

spřízněných se Škopky z Bílých Otradovic a Haranty z Polžic. V přízemí byla klenutá kuchyně a schody z ní se chodilo do dalšího patra, kde byly světnice, které byly zdobeny obrazy z mytologie. Nyní ze světnic zbylo jen pár zdí a vysoký komín. V tomto oddělení byla i Harantova kancelář. Vedle průjezdu stála hrubá okrouhlá věž, která stála v rohu Paláce. V 17. století ale byla svržena a zbyl z ní jenom spodek. Palác, do čtverhranu založený, se nazývá i jako Veliký, nebo Jižní dům. V jeho prvním poschodí je pár světnic velká klenutá okna a v druhém poschodí jsou střílny. V jihozápadním rohu byla kaple a za věží stál sklípek a pár komor. Z hodně znaků, které tam bývaly, nezbylo nic. Pod starým palácem se zachovaly staré pivné a vinné sklepy.

Prvním zaznamenaným pánem hradu byl Budivoj z Pecky, později byli pány na Pecce tři bratři, nakonec se ale rozdělili a hrad dostal Jan Pecka. Potom se v držení hradu vyskytuje poprvé vyskytuje jiný krajan – Jarek z Železnice a přidal k Pecce několik kostelů. Jelikož byl smýšlením katolík, obléhali Pecku Sirotci a Jarek byl nucen uzavřít s nimi dohodu. Přidal se na jejich stranu a směl dále zůstat pánem na Pecce. Rok na to ale zemřel a hrad připadl jeho synovi Vaňkovi z Pecky. Ten přidal k Pecce držení města Semily. Po předání Pecky panu Protivovi se stal pánem na hradě Lev z Rožmitálu, jelikož pan Protiva nečekaně zemřel, ale ten prodal hrad Mikuláši Hořickému z Hořic. Tento pán byl hofmistrem krále Jiřího a později nejvyšším písařem a horlivě chránil jednotu bratrskou. Dále byl během 20 let hrad v držení 8 pánů a nabyl nového majetku. Nakonec se hrad dostal do držení Jindřicha Škopka z Bílých Otradovic. Za jeho držení se hrad hodně rozšířil. Poté byla Pecka rozdělena mezi jeho syny Karla a Adama. Mezitím hrad schvátil oheň, ale Pecka byla znova opravena a rozšířena. Barbora, vdova po Karlovi, se po druhé vdala za Kryštofa Haranta z Polžic a Bezdržic a pánem hradu se stal on. Roku 1612 prodal Adam svůj díl Pecky a panství třetí Harantově manželce. Kryštof Harant ovládal několik jazyků a psal cestopisy ze svých cest a plně sloužil Rudolfovi II. Z katolíka přešel k víře podobojí. R. 1621 pro něj přijelo na Pecku oddělení vojska s Albrechtem z Valdštejna a zajali ho. V Praze byl obviněn z obléhání Vídně a na Staroměstském náměstí popraven. Pecka padla do rukou Albrechtu z Valdštejna, který jej v roce 1627 daroval kartuziánskému řádu.

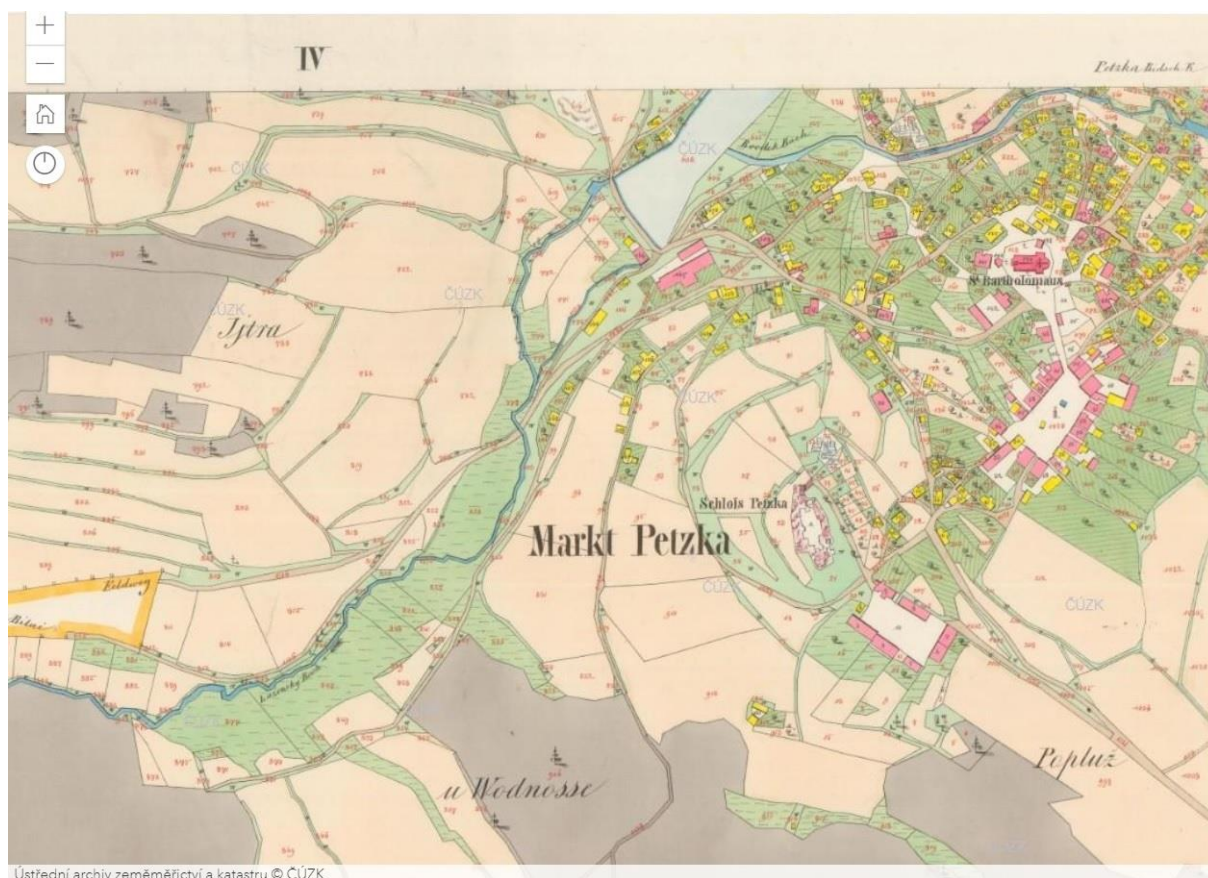
Roku 1830 vznikl v městečku požár, žhavý došek vyletěl také na Pecku a ta celá shořela. Tak zůstaly jen dvě světnice a útulek, kde bydlela stařena, která byla posledním člověkem, který žil na Pecce. Oprav se dočkal až ve čtyřicátých letech 20. století, kdy byl upraven pro muzejní účely.

11. *Wikipedia: Pecka (okres Jičín)* [online]. Pecka, 2021 [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Pecka_\(okres_Ji%C4%8D%C3%ADn\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Pecka_(okres_Ji%C4%8D%C3%ADn))
12. *Pecka (hrad)*. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-02-26]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Pecka_\(hrad\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Pecka_(hrad))

3. Architektonicko-urbanistická část

Městečko Pecka¹³⁾

Historie vsi Pecka je úzce spjata se stejnojmenným hradem situovaným nad ní. Vznik vsi zřejmě předcházela vlastnímu založení hradu. Středověká ves založená pravděpodobně již ve 13. století se patrně rozkládala na vyvýšené poloze v okolí kostela. Kostel je písemnými prameny doložen k roku 1369, jeho založení je však spíše starší. Předpokládá se, že kostel se nacházel uprostřed okrouhlé návsi. Někdy před rokem 1382 bylo založeno malé podhradní městečko situované na šíji mezi hradem a starší vsí. Později jihovýchodně od tohoto městečka vznikl velký hospodářský dvůr. Rozvoj Pecky probíhal velmi pozvolna. V roce 1654 zde bylo pouze 38 domů. O více jak sto let později je však již možno napočítat 152 domů. Roku 1758 získalo město jednu ze dvou dominant, monumentální pozdně barokní kostel. Vzhled města výrazně poznamenal požár, jenž vypukl v roce 1830. Hrad se poté definitivně změnil ve zříceninu a dřevěná zástavba náměstí byla nahrazena jednopatrovými klasicistními domy. Mapa stabilního katastru (1842) zachycuje nepravidelný charakter mladší zástavby na svazích severozápadně a jihozápadně od náměstí. Dle mapy stabilního katastru a dochovaných domů lze soudit, že se jednalo převážně o přízemní roubená stavení s vyřezávanými lomenicemi. Na konci 19. a na počátku 20. století bylo náměstí výrazně přestavěno. Třetí dominantou městečka se stala škola nacházející se severozápadně od hradu. Urbanistická struktura Pecky zůstala až do současnosti vcelku nenarušena. Od roku 1987 byla chráněna formou ochranného pásma hradu, nyní městskou památkovou zónou.



https://ags.cuzk.cz/archiv/openmap.html?typ=cioc&idrastru=B2_a_6C_5677-1_4

Hrad Pecka ¹⁴⁾

Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, hrad Pecka vznikl v poslední čtvrtině 13. století. Plochu hradu tehdy vymezovala přes 2 metry silná hradba vystavěná na protáhlém oválném půdorysu. Hradba byla doplněna dvojicí okrouhlých věží. Od jihu k východní věži přisedal tříprostorový palác. Součástí hradu byly hospodářské budovy a čtverhranná nádrž na vodu vysekaná do skály. Obvod hradu obíhala nižší parkánová hradba, příkop a val. Snad již v průběhu 14. století byla přímo v nádrži na vodu vysekána 56 m hluboká studna. Na konci husitských válek, po zkušenostech s obléháním hradu, byla parkánová hradba doplněna o dvojici bašt čtverhranného půdorysu. Požadavky na zvýšení komfortu bydlení si v 15. a 16. století vynutily výraznější stavební úpravy. Zhruba roku 1500 bylo vystavěno dnes již neexistující protáhlé křídlo podél západní hradby. Při severní věži byla zbudována mohutná branská věž. Mezi oběma věžemi byla v parkánu vystavěna kuchyně, jež narušila původní průchodnost tímto prostorem. K radikální přestavbě hradu se rozhodli v 16. století Škopkové z Bílých Otradovic a posléze i Kryštof Harant z Polžic a Bezdružic. Zcela zbouráno bylo protáhlé západní křídlo a rovněž byla rozebrána parkánová zeď. Nově bylo východně vystavěno zalamované křídlo začleňující do svého půdorysu starší severní věž a kuchyni. Stavební aktivity byly završeny zbudováním dvoupatrového západního křídla (okolo roku 1590). Před touto výstavbou musela být zbourána starší obvodová hradba. Stavební úpravou prošla pozdně gotická branská věž. Hrad byl v této době opatřen sgrafitovou výzdobou. Přeměna opevněného sídla na renesanční zámek byla zdůrazněna zasypáním obvodového příkopu. Ve vlastnictví hradu kartuziány byl již hrad pouze udržován. Po zrušení kláštera ve Valdicích započalo chátrání hradu, které bylo završeno roku 1830 požárem. V roce 1921 se stal hrad majetkem obce Pecka a bylo započato s jeho záchrannými pracemi (20. léta zastřešení Harantova paláce, 50. léta zpřístupnění tohoto paláce).

13. KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. 1. vyd. Praha: Libri, 1996-2011, 5. sv. ISBN 80-85983-12-5, s. 90

14. KOCIÁNOVÁ, Věra, Daniela HOUŠKOVÁ a Tomáš TOMÍČEK. *Hrad Pecka*. 1. vyd. Praha: Unicornis, 2011, s 5-23, 31-33.

Obyvatelstvo ¹⁵⁾

Základní charakteristika městysu z pohledu dlouhodobého vývoje obyvatelstva je zřejmá z níže uvedené tabulky. Nejmarkantnější úbytek obyvatel byl zaznamenán v 70. – 90. letech. Tento úbytek byl spojen s převážně zemědělským charakterem obživy zdejších obyvatel. Pokles zemědělské výroby vyvolal stěhování obyvatel obce do okolních měst. Tento trend se podařilo v posledních dvou desetiletích zastavit. Ačkoliv se za poslední dvě desetiletí navýšil počet domů, počet obyvatel se téměř nezměnil. Jelikož městská památková zóna městyse zabírá poměrně značnou část intravilánu, není v rámci tohoto programu řešeno její vyklidňování.

Počet obyvatel a domů

Rok	Počet obyvatel	Počet domů
1713	484	
1835	1265	192
1900	1318	207
1920	1535	210
1970	1572	
1980	1485	
1991	1316	
1995	1271	550
2001	1275	
2011	1279	620
2014	1280	
2016	1286	
2017	1279	
2018	1270	
2019	1285	
2020	1298	620

Je však třeba upozornit, že i v popisované lokalitě, stejně jako na celém území České republiky dochází k celkovému stárnutí populace. Zatímco v roce 2007 činil průměrný věk obyvatele této obce 40,8 roků, 2020 již 44,0 roků. ¹⁶⁾

15. Sommer Libor. Program regenerace MPZ Pecka, Praha 2003 (příruční archiv MÚ Pecka); Územní plán Pecka, SURPMO, a. s. Projektové středisko Hradec Králové, schválený zastupitelstvem městyse Pecka 29. 6. 2015.

16. www.vdb.czso.cz

4. Komunikační systém ¹⁾

Komunikační síť

Městskou památkovou zónu protíná trojice komunikací třetí třídy. Ostatní zde se nacházející komunikace mají charakter místních obslužných komunikací.

28 420 Bělá u Pecky – Pecka

28 443 Pecka – Lhota u Pecky – Staňkov

28 440 Tetín – Pecka – Borovnice

Městská památková zóna Pecka není neúměrně zatížená tranzitní dopravou. Největší zátěž pro zónu představuje turistický ruch. Centrem památkové zóny je náměstí obdélníkového tvaru. Druhým pomyslným centrem zóny je plocha před kostelem sv. Bartoloměje a úřadem městyse.

Parkování v MPZ

Vzhledem k charakteru městyse, který má především rozptýlenou zástavbu je parkování obyvatel řešeno v rámci vlastních staveb a pozemků. Možnost parkování je poté na náměstí a u staveb občanského vybavení. Tento stav je vhodné zachovat.

Pro návštěvníky hradu Pecka je vybudováno záchytné parkoviště u hlavní silnice.

Pěší a cyklistická doprava

Hrad i městečko Pecka je vzhledem ke svému historickému a architektonickému bohatství vyhledávaným turistickým cílem. V jeho okolí je možno navštívit množství archeologických, historických a přírodních památek. Malebná zvlněná podhorská krajina nabízí široké možnosti turismu i cykloturismu. Pecka i její okolí je tak protkáno sítí turistických a cyklistických tras.

Vybrané turistické trasy značené KČT:

Nová Paka – Pecka – Kal – Zvičina (červená)

Nová Paka – Stupná – Pecka – Borovnička (zelená)

Borovnice – Pecka – Arnoštov (žlutá)

Lázně Bělohrad – Bukovina u Pecky – Pecka – Staňkov – Mostek (modrá)

Vybrané cyklistické trasy:

Nová Paka – Pecka – Horní Brusnice (cyklotrasa č. 4096)

Borovnice – Pecka – Lázně Bělohrad (cyklotrasa č. 4135)

Pecka – Vidoň – Miletín (cyklotrasa č. 4137)

Borovnice – Bělá u Pecky – Vidoň (cyklotrasa č. 4141)

Cyklotrasy jsou převážně vedeny po málo zatížených silnicích III. tříd. V rámci samotné MPZ se nejvíce turistů pohybuje mezi hradem a náměstím.

Povrchy komunikací a řešení veřejného prostranství

Povrchy komunikací

Povrchy komunikací, chodníků i veřejných prostranství je z technického hlediska možné souhrnně označit za dobré. Většina komunikací v MPZ má asfaltový povrch. Povrch náměstí včetně chodníků je proveden z žulových kostek skládaných do vějířů.

Chodníky v druhém pomyslném centru MPZ – před radnicí a při kostele sv. Bartoloměje jsou vyskládány z dvojic šedých betonových kvádrů kladených střídavě svisle a kolmo. V případě řešení nových povrchů komunikací v budoucnu, je třeba upřednostnit historickou zádlažbu v obvyklých skladbách před moderními materiály.

Městský mobiliář

Veřejné osvětlení je realizováno standardními stožárovými svítidly z 90. let. Design svítidel je poplatný své době. Z technického hlediska se svítidla nacházejí ve stále dobrém stavu. V případě, že by bylo nutné z nějakého důvodu prvky osvětlení vyměnit, je třeba vycházet z dobového ikonografického materiálu a historických analogií. Na náměstí jsou osazeny poměrně nové lavičky a litinové patníky. Uliční mobiliář by měl být i v ostatních částech obce postupně sjednocován.

- 1) Ing. Miloš Kudrnovský, projekční ateliér pro dokumentaci, průzkum a obnovu historických staveb, Bílá Třemešná 33, 544 72 Bílá Třemešná – Program regenerace MPZ Pecka 2016-2021

5. Městská památková zóna – stávající zástavba

Pohledové dominanty

Městská památková zóna má dvě hlavní pohledové dominanty. Tou hlavní je hrad Pecka, jehož pohledová dominance je ale snížena zalesněním hradního kopce.

Druhou pohledovou dominantu tvoří opravený kostel sv. Bartoloměje, jehož dominantu je umocněna umístěním na nejvyšším místě centra městyse (krom samotného hradu). Kostelní věž s hodinovým ciferníkem tedy značně převyšuje okolní zástavbu.

Poslední, menší, pohledovou dominantou je objekt bývalé záložny. Tato tvoří podhledovou dominantu především při pohledech ze severozápadních částí městyse.

Panorama je dotvářeno střešními plášti jednotlivých objektů. Dodnes nebylo panorama Pecky narušeno žádným novodobým objektem výrazně převyšujícím okolní zástavbu. Do budoucna lze, vzhledem ke zvyšujícím se nákladům na energie, očekávat zvýšený zájem o alternativní zdroje, zejména fotovoltaické panely a tepelná čerpadla. Umísťování těchto prvků bude vždy podléhat individuálnímu posouzení orgánů památkové péče. Fotovoltaika se ale vzhledem k možnému narušení panoramat střešních plášťů nedoporučuje.

Stávající zástavba

Zástavba v MPZ Pecka je převážně rozptýlená podél komunikační sítě. Její rozvržení vychází z historického půdorysu města, tak jak je zachycen na císařských otiscích stabilního katastru. Výjimku tvoří řadová zástavba kolem ústředního náměstí MPZ.

Zástavbu lze z architektonického hlediska rozdělit do několika celků:

- Areál hradu Pecka
- Barokní kostel sv. Bartoloměje se sochami křížové cesty a s farou
- Původní dřevěná zástavba
- Vilová zástavba z konce 19. století
- Drobná architektura – křížky, sochy, památníky

Technický stav objektů

Technický stav objektů nacházejících se na území MPZ je samozřejmě různorodý. Některé prošly v nedávné době obnovou, jiné na opravu stále čekají. Hodnoceny jsou však pouze jejich vnější pláště, jelikož se v převážné míře jedná o objekty soukromých vlastníků. Souhrnně je však možné konstatovat, že stav většiny objektů v MPZ je spíše uspokojivý.

Bohužel při obnově některých objektů v MPZ bylo hleděno spíše na ekonomický aspekt, než na ochranu kulturně historických hodnot území. Tyto neestetické obnovy jsou staršího data a lze tedy předpokládat, že některé z nich byly provedeny ještě před zřízením památkové zóny (2003)

Špatný stavební technický stav některých objektů, respektive jejich vnějších plášťů, spočívá zejména v:

- dožívající či dožilé střešní krytiny a s tím spojeným zatékáním do objektu
- dožívajícím či dožilém stavu fasády
- dožívajících či dožilých výplní (okna, dveře)
- dožívajících či dožilých komínových těles

Technický stav objektů zapsaných v ÚSKP

Technický stav památkové chráněných objektů je v současné době uspokojivý. Technický stav památek byl konzultován s Městským úřadem Nová Paka, odborem školství a kultury a rovněž s Národním památkovým ústavem, ú.o.p. v Josefově a pro jednotlivé kulturní památky jsou v dokumentaci přiloženy samostatné inventarizační karty.

Největší investice pro zachování památkových hodnot vyžaduje hrad Pecka.

K opravám hradu bylo v minulosti užito tvrdé cementové malty. Ta má na rozdíl od kamene rozdílnou tepelnou roztažnost a nedostatečnou plasticitu. Rozdílnou dilatací použitých materiálů dochází ke vzniku trhlin a mikrotrhlin v koruně zdi, kterými do konstrukce proniká množství srážkové vody. Zároveň je cementová malta zcela nepropustný materiál, jenž zabraňuje přirozenému odparu vody ze zdiva. Vytváří se tak zcela tvrdá a nepropustná skořepina skrývající v sobě nesoudržnou hmotu původního litého jádra. Vlivem rozdílné dilatace materiálů navíc dochází k praskání původních pískovcových prvků.

Tento stav je markantní zejména na východní hradbě a gotickém paláci. V gotickém paláci a na reliktu severní věže jsou nevhodně provedeny pochozí plochy z betonu. Nejhonosnější, v současnosti zastřešený, Harantův palác nebyl při své opravě opatřen hydroizolací. To způsobuje problémy se vzlínající vlhkostí zejména nad schodištěm zpřístupňujícím tento palác a severní část hradu. Vlivem vlhkosti již došlo k poškození omítek.

Pro budoucí koncepčnost oprav hradu by bylo vhodné vypracovat celkový projekt k obnově, který by byl etapizován po částech dle technologických a finančních možností majitele, kterým je městyš Pecka.

K jednotlivým kulturním památkám byly vypracovány inventarizační karty.

Proluky v MPZ

Vzhledem k charakteru zástavby se v případě MPZ Pecka nedá mluvit o klasických městských prolukách. Přesto se v zóně nacházejí plochy, které by bylo možné zastavit. Každá nová zástavba však musí svým měřítkem a charakterem odpovídat památkové zóně.

Řešení obnov objektů v MPZ

V prostoru městské památkové zóny dochází v podstatě téměř k nepřetržité obnově historických objektů. V některých případech jsou stavby obnovovány vhodným způsobem, se zvláštním důrazem na jejich celkový architektonický výraz. Mnohdy však převáží ekonomické aspekty nad aspekty estetickými.

Zvláštní kapitolu v historii památkové péče tvoří výkladce. Původní výkladce dřevěné konstrukce pomalu vytlačily hliníkové profily povětšinou zcela nerespektující členění fasády a architektonický výraz domu. V souvislosti s výměnou výkladců byly často výrazně měněny i partery staveb.

Zde je třeba důsledná komunikace s vlastníky staveb v MPZ ze strany městyse, nabízet dotační programy na obnovu „nepamátek“ v památkových zónách. Možností je například dotační program Královéhradeckého kraje „Obnova památkového fondu“. Dále je pro městys Pecka možnost čerpání dotaci na obnovu „nepamátek“ na území Městské památkové zóny a to právě ze speciální části programu regenerace.

..

6. MPZ – Ekologie ¹⁾

Ochrana ovzduší

V MPZ Pecka se nenachází žádný velký znečišťovatel ovzduší. Na kvalitu ovzduší však mají vliv domácí topeniště na tuhá paliva. Dvě třetiny domácností jsou v současné době vytápěny elektřinou či plynem, což se příznivě projevilo snížením průměrných ročních koncentrací oxidu siřičitého.

Je však nutné sledovat, zdali se vlivem zvyšující se ceny elektřiny a plynu nevrací lidé opět k vytápění tuhými palivy. Dalším zdrojem znečištění ovzduší v MPZ je silniční doprava.

Hospodaření s odpady

Hospodaření s odpady upravuje vyhláška č. 2/2012 „o stanovení systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů a nakládání se stavebním odpadem na území obce Pecka“.

V MPZ vzniká především odpad z domácností, uliční odpad a odpad ze zeleně. ÚP nenavrhuje žádné samostatné plochy pro dlouhodobé ukládání odpadů ani plochy, kde by byl takový odpad speciálně likvidován (kompostárny, spalovny, skládky odpadu), neboť většina odpadu (vyjma individuální likvidace) je řešena odvozem mimo území, a to i prostřednictvím nově rekonstruovaného sběrného dvora.

Ochrana zeleně

V MPZ jsou zastoupeny plochy veřejné zeleně poměrně málo. Tento fakt je způsoben převažující rozptýlenou zástavbou se soukromými zahradami. Největší plochou veřejné zeleně v MPZ je hradní kopec. Další plochou tohoto charakteru je okolí kostela sv. Bartoloměje. Rovněž na náměstí je vysázeno poměrně velké množství stromů zlepšujících prostředí MPZ.

1) Ing. Miloš Kudrnovský, projekční ateliér pro dokumentaci, průzkum a obnovu historických staveb, Bílá Třemešná 33, 544 72 Bílá Třemešná – Program regenerace MPZ Pecka 2016-2021

7. MPZ – Památková ochrana a péče

Od vzniku MPZ Pecka byly doposud v rámci Programu regenerace MPZ MK ČR realizovány následující akce:

- 2004: Obnova kostela sv. Bartoloměje – oprava střechy I. etapa
Restaurování Morového sloupu na náměstí I. etapa
- 2005: Obnova kostela sv. Bartoloměje – oprava střechy a věže II. etapa
Restaurování Morového sloupu na náměstí II. etapa
- 2006: Obnova kostela sv. Bartoloměje – oprava střechy a věže III. etapa
- 2007: Obnova kostela sv. Bartoloměje – obnova střechy a věže kostela
- 2008: Obnova kostela sv. Bartoloměje – obnova fasády na věži kostela – I. etapa
Hrad Pecka – restaurování kamenných ostění a nadokenních říms oken na západním průčelí Harantova paláce, doplnění zvětralých částí zdiva a vyplnění spár západního průčelí tohoto paláce I. etapa
Restaurování sochy Panny Marie pod hradem
- 2009: Obnova kostela sv. Bartoloměje – obnova fasády II. etapa
Hrad Pecka – restaurování kamenných ostění a nadokenních říms oken na západním průčelí Harantova paláce, doplnění zvětralých částí zdiva a vyplnění spár západního průčelí tohoto paláce II. etapa
Restaurování sochy sv. Jana Nepomuckého
- 2010: Obnova kostela sv. Bartoloměje – obnova fasády III. etapa
- 2011: Obnova kostela sv. Bartoloměje – obnova fasády IV. etapa,
obnova vitráží Hrad Pecka – obnova vstupu do hradních sklepů
- 2012: Obnova kostela sv. Bartoloměje – obnova fasády V. etapa,
obnova vitráží Hrad Pecka – statické zajištění a obnova jižního zdiva, zahájení výměny oken za materiálové a tvarové kopie – I. etapa
Restaurování sochy Piety
- 2013: Obnova kostela sv. Bartoloměje – obnova fasády VI. etapa
Hrad Pecka – statické zajištění a obnova jižního zdiva, repase oken Harantova paláce
- 2014: Obnova kostela sv. Bartoloměje – obnova vitráží, odvodnění kostela
Hrad Pecka – nová okna Harantova paláce – replika oken původních – III. etapa, oprava historického zdiva – II. etapa
Restaurování kamenného kříže
- 2015: Restaurování sochy ECCE HOMO

Restaurování Křížové cesty I. etapa

Hrad Pecka – nová okna Harantova paláce – replika oken původních – IV. etapa, oprava historického zdiva – III. etapa

Obnova kostela sv. Bartoloměje – obnova vitráží IV. etapa

2016: Restaurování Křížové cesty II. etapa

Oprava havarijního stavu zdiva hrad Pecka

2017: restaurování sochy sv. Josefa s Ježíškem v areálu hradu Pecka

Obnova historického zdiva hrad Pecka

2018: Oprava historického zdiva a zádlažby severního křídla Škopkovského paláce hradu Pecka I. etapa

Oprava nádvorního schodiště hrad Pecka

2019: Oprava historického zdiva a zádlažby severního křídla Škopkovského paláce hradu Pecka II. etapa

2020: Restaurování Mariánského sloupu na pozemku p.č. 1034/2, I. etapa

2021: Restaurování Mariánského sloupu na pozemku p.č. 1034/2, II. Etapa

2022 Obnova Jižního paláce -vnitřní část

Dokončení restaurování Mariánského sloupu p.č. 1034/2

V MPZ se v současné době nacházejí objekty, které by bylo možné navrhnout k zapsání do Ústředního seznamu nemovitých kulturních památek MK ČR. Vytipování takovýchto hodnotných objektů a příprava k podání žádosti o prohlášení za kulturní památku by mělo být ve spolupráci vlastníků a zástupců státní památkové péče.

Zásady ochrany území MPZ ¹⁾

Území MPZ a objekty v MPZ jsou chráněny zákonem č. 20/1987 Sb., o památkové péči a vyhláškou MK ČR č. 108/2003 ze dne 1. dubna 2003 „Vyhláška o prohlášení území 23 s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu“. Veškerá stavební činnost je tak regulována orgány památkové péče. Závazné podmínky pro ochranu objektů v MPZ, které nejsou vyhlášenými památkami, doposud chybí.

Jakákoliv výstavba v rámci historického jádra města a jeho zázemí zasahující do archeologických terénů sebou nese nutnost provedení záchranného archeologického výzkumu.

1. Zásady ochrany historické a urbanistické struktury města:

- zachovat dochovaný historický půdorys MPZ
- zachovat původní parcelaci v prostoru souvislé uliční zástavby
- zachovat uliční síť s respektováním uličních čar
- zachovat v maximální míře stávající podobu střešní krajiny, netýká se výměny nevhodné střešní krytiny)
- nepovolit demolice staveb a jejich špatný technický stav řešit vždy opravou, demolici povolit pouze u novodobých staveb a u přístaveb, které narušují historické architektonické prostředí MPZ
- při nové výstavbě je nezbytné respektovat základní historické kompoziční vztahy, hmotové i výškové parametry okolní zástavby, vznik nových dominant není žádoucí

2. Zásady ochrany historického a architektonického obrazu města:

a. Fasády (omítky):

- zachovat původní štukové omítky, při obnově opravovat pouze poškozená místa a podporovat obnovu historické plastické výzdoby na domech, které jí byly již zbaveny
- při obnovách je žádoucí rehabilitovat (rehistorizovat) v souladu s archivní stavební dokumentací a v souladu s vyjádřením orgánů památkové péče necitlivě opravené fasády historických domů
- pro fasády objektů jsou přípustné pouze omítky štukové probarvené ve hmotě, nebo opatřené barevným nátěrem, který bude vycházet z historicky doložené barevnosti objektu či příslušného historického slohu
- pro historické objekty 19. století a starších je nutno v omítkách používat pouze vápenná pojiva a vápenné nátěrové hmoty
- jako doplňky štukové fasády či vnější úpravy objektů nejsou přípustné tyto materiály: skleněné tvárnice a skleněné celoplošné obklady, kovové (plechové) obklady, olejové nátěry, plošné novodobé keramické a cihelné obklady, obklady z plastů a viditelné architektonicky neupravené konstrukce
- do čelních ploch fasád není možné vyústovat plynová topidla systému WAW, větrací mříže o ploše větší než 10 cm² a umísťovat antény, resp. satelity

b. Střechy a komíny:

- pro střechy s větším spádem je nutno užívat jen tvrdé střešní krytiny, a to klasické historické či ve stavebnictví již jedno století používané
 - pálená střešní krytina tažená, rezná, glazovaná –
 - břidličná krytina
 - betonová krytina tradičního tvaru (ražená)
 - eternitové šablony malých rozměrů

- jako nepřípustné krytiny střech jsou zejména prefabrikované plechové tvarovky, vlnitý či celoplošný eternit, plasty a asfaltové šablony, velkoformátové pálené krytiny, tradiční krytiny netradičních barev
- pro bání a střechy o malém sklonu je přípustný plech: měď, zinek, olovo, titan a ocel
- přípustný je rovněž hliníkový falcovaný plech a falcovaný plech z lakovaného pozinku
- při obnově a výstavbě střech je nutno dbát na detaily jejich zakončení, respektive vazbu římsy a okapové hrany a vztah ukončení štítové stěny ke konstrukci střechy
- je nevhodné krýt přesahy krokví a pozednic bedněním
- situování nových komínů je nepřípustné u štítových a bočních stěn domu, ideálně by se komín měl co nejvíce přibližovat k hřebeni střechy
- nepřípustné jsou kovové a osinkocementové komíny, komíny z bílých cihel
- použití rozměrných vikýřů, střešních oken a světlíků k osvětlení půdních vestaveb není vhodné zejména při jejich situování do ulic a náměstí
- solární kolektory by neměly být umísťovány na pohledově exponované střechy (vždy bude záležet na individuálním posouzení orgánů státní památkové péče)
- připuštění vikýřů, střešních oken a světlíků nesmí narušovat pohledově exponované části střech

c. Okenní a dveřní otvory:

- zabezpečení otvorů nesmí porušit estetickou hodnotu a historický ráz objektu
- zachování původních truhlářských prvků, včetně jejich výzdoby a povrchové úpravy
- zachování původních zámečnických prvků (závěsů, zavíracích mechanismů, klik, klepadel atp.)
- nahrazovat okna, dveře, vrata, atp. jen při jejich úplném dožití
- nová okna, dveře, vrata, atp. je nezbytné zhotovovat jako tvarové a materiálové repliky
- nepřipustit osazení nedělených vyklápěcích oken a dveří moderních konstrukcí
- nepřípustné je nahradit okna dřevná okny plastovými, hliníkovými atp.

d. Nástavby a přístavby:

- nástavby objektů jsou přípustné pouze u objektů, které nejsou památkově chráněny a nástavba doplní obraz horizontu střešních rovin předmětné části města, tj. i u objektů s plochou střechou, která se změní ve střechu šikmou (sedlovou)
- nepřípustné jsou předzahrádky provedené jako trvalé samostatné konstrukce či konstrukce kotvené do historické budovy, ale jen jako demontovatelná sezónní zařízení
- markýzy a přístřešky musí být provedeny pouze jako dočasné s demontovatelnou konstrukcí

3. Zásady pro doplňkové stavby a drobnou architekturu:

- zachovat historické plnohodnotné dvorní stavby (dvorní hospodářská a obytná křídla vzniklá v historických dobách a mající architektonickou hodnotu)
- odstranit stavby provizorní, kůlny, přístřešky, sklady, garáže, které nejsou postaveny v souladu s legislativou a degradují hodnotu okolních objektů
- případnou stavbu nových objektů je možné připustit jen na místech dříve zbouraných dvorních objektů a jen jako architektonicky plnohodnotné či srovnatelné
- zachovat a obnovit veškeré dochované hradby, které existují už jen jako segmenty či součásti různých budov a plotů na několika místech MPZ

- zachovat veškerá historická oplocení a nová vytvářet v historickém kontextu (materiál, konstrukce, tvar, povrchová úprava) na místech původních plotů
 - přípustným oplocením v MPZ je zděná omítaná zeď, prkenná ohrada, litinový plot aj., nepřípustné je zejména oplocení z plechových, eternitových, betonových a plastových prvků
 - zachovat na svých místech doplňující stavební prvky historické a kulturní hodnoty (kamenické, sochařské, kovářské, zámečnické – např. stavební plastiky, mříže, církevní artefakty, schodiště, dlažby, městského mobiliáře apod.), neboť svým umístěním vypovídají o místních stavebních a slohových zvyklostech, konstrukci a řemeslné zručnosti
 - zachovat historické stavby pro osvětlení a v případech obnovy osvětlení vycházet z historického kontextu, jemuž musí odpovídat materiál a tvar těchto staveb, ale i klasická barva světla a jeho intenzita při osvětlení
4. Zásady úprav komunikací:
- zachovat stávající historickou kamennou dlažbu na komunikacích (silnice, náměstí, chodníky) MPZ
 - vyvarovat se používání betonové zámkové dlažby
 - postupně nahrazovat ve zklidněných zónách MPZ nevhodné živичné povrchy ulic, cest a chodníků přírodní (žulovou, čedičovou, pískovcovou) dlažbou v historických rastroch
 - zpevněný povrch s kamennou drtí a pískovým posypem je přípustný pro pěší i pojezdové komunikace nezatížené dopravou
5. Zásady pro provádění zemních prací a pro zásahy do podzemí:
- veškeré zemní práce lze provádět jen po ohlášení Archeologickému ústavu AV ČR a v souladu s podmínkami archeologického pracoviště s příslušným oprávněním, neboť celé území MPZ je územím s archeologickými nálezy
6. Zásady ochrany a výsadby zeleně:
- zachovat veškerou zeleň v MPZ a jejím blízkém okolí
 - podporovat výsadbu okrasné zeleně na všech vhodných plochách
 - v případě náměstí upřednostnit výsadbu stromů nižšího vzrůstu s malou korunou
7. Zásady pro umísťování doplňků na průčelí budov:
- nepřípustné jsou celoplošné reklamy na štítech budov (označení řešit umístěním do výkladů)
 - nepřípustné jsou velkoplošné neonové či plně světelné reklamy na objektech i na veřejných komunikacích
 - označení provozovny musí respektovat charakter fasády objektu a být kvalitním řemeslným či uměleckým výrobkem (kvalitní písmomalířská, kovotepecká či truhlářská práce, kovářský či zámečnický výrobek, atp.)
 - firemní označení umístěné mimo objekt provozovny či vícekrát opakované na objektu provozovny se považuje za reklamu a není přípustné
 - satelitní antény a elektrické rozvodné skříně by neměly být umísťovány na pohledově exponovaná průčelí

1) Ing. Miloš Kudrnovský, projekční ateliér pro dokumentaci, průzkum a obnovu historických staveb, Bílá Třemešná 33, 544 72 Bílá Třemešná – Program regenerace MPZ Pecka 2016-2021

8. EKONOMICKÁ HLEDISKA PROGRAMU REGENERACE

Příjmy a výdaje města

Vybrané údaje z rozpočtu obce (tis. Kč)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Běžné příjmy daňové	18 997	20 644	22 376	21 264	24 080	19 111
Běžné příjmy nedaňové	5 595	4 878	5 067	6 797	15 875	6 531
Kapitálové příjmy	232	28	1 174	445	218	
Vlastní příjmy celkem	24 824	25 550	28 617	28 506	40 173	25 642
Běžné dotace	3 138	8 656	3 888	5 821	3 742	
Kapitálové dotace				10 696	4 274	
Příjmy města celkem	27 962	34 207	32 505	45 023	48 189	25 642
Neinvestiční výdaje	21 504	23 025	22 924	27 329	21 156	25 096
Investiční výdaje	3 470	9 765	8 686	17 616	17 257	4 500
Výdaje města celkem	24 974	32 790	31 610	44 945	38 413	29 596
Výsledek hospodaření financování	2 988	1 417	895	-78	9 776	-3 954

Investice města do kulturních památek

Městys Pecka investoval v minulých letech nemalé množství finančních prostředků do oprav nemovitých kulturních památek i do jiných nemovitých objektů v MPZ. Aktualizace programu regenerace MPZ z roku 2015 stanovila několik hlavních cílů (konkrétních i obecných) tohoto programu pro dané období. Celkově je možno konstatovat, že městys Pecka se průběžně snaží tyto cíle naplnit. V minulých 5 letech bylo investováno do obnovy nemovitých kulturních památek 3,429 mil Kč. Z této části bylo celkem 2,02 mil. Kč Příspěvkem Ministerstva kultury v rámci programu regenerace. Plán obnovy na jednotlivé roky byl stanoven dle výše státní dotace a aktuálních možností městyso. Do PR MPZ se nezapojil pouze městys, ale i církev. Fyzické osoby tuto možnost státní dotace nevyužily.

Podnikatelské aktivity v MPZ

Jak již bylo výše řečeno v minulosti se do Programu regenerace MPZ zapojil městys Pecka a církev, fyzické osoby se neúčastnily. Množství finančních prostředků investovaných do rekonstrukcí nemovitých kulturních objektů a ostatních staveb v MPZ není možné zjistit.

Finanční potřeby Programu regenerace MPZ

Plánované akce

Restaurování sloup se sochou Panny Marie a sochami světců – morový sloup – rejst. Č. ÚSKP 33506/6-1313

Obnova č.p. 42 Městský dům rejst. Č. ÚSKP – 106416

Hrad Pecka – rejst. Č. ÚSKP 33573/6-1309
oprava jižního paláce – konzervace západní části jižního paláce
Restaurování kamenných architektonických prvků na východní části Harantovského Paláce
Restaurování sochy Panny Marie u hradního mostu

Restaurování Mezní kříž rejst. Č. ÚSKP 32217/6-1320

Fara – celková rekonstrukce objektu – fasáda, obnova střechy a oken, odvodnění rejst. Č. ÚSKP 50325/6-6135

Kamenný kříž se sochou Krista u parkoviště ke hradu

Základní škola: Rekonstrukce půdních prostor základní školy s cílem využití pro vzdělávací proces

Lokalita Lhotka: Zasíťování pozemků pro budoucí výstavbu RD (cca 20 RD) vybudování komunikací

Revitalizace rybníku Tešňák a jeho okolí

Bezpečně po Peckovsku: Rekonstrukce místních komunikací
Vybudování pěší stezky z centra městečka do kempu
Rekonstrukce chodníků z náměstí do Desatera

Naučná stezka Pecka: poznávání městečka – období zlatých časů 19. – 20. století, jeho hlavní fenomény a atrakce s přesahem do současnosti

Rekonstrukce veřejného osvětlení

Rekonstrukce bytového domu č.p. 226 v Pecce – oprava fasády, výměna oken

Budova obecního úřadu: radnice rejstř. Č. ÚSKP 50324/6-6134

Vybudování bezbariérového přístupu

Největší finanční náročností je postupná obnova hradu Pecka. Pro koncepčnější by bylo žádoucí zpracování koncepce, ve které by bylo jasně stanoveny priority a harmonogram obnov.

9. CÍLE PROGRAMU REGENERACE ¹⁾

- 1.) Provést obnovu nemovitých kulturních památek dle vytvořeného programu MPZ

Je však třeba upozornit, že jmenovaný program nestačí pokrýt veškeré potřeby obnov nemovitých kulturních památek a na jejich obnovu je třeba hledat i jiné možnosti financování.

- 2.) Obnovovat a rekonstruovat systém technické infrastruktury (vodohospodářské, energetické, spojové a dopravní)

dbát zejména na kvalitu a druh povrchu komunikací.

- 3.) Dbát na dodržování systematických oprav, modernizací a pravidelné údržby

včasná údržba či rekonstrukce zamezí zbytečnému plýtvání finančních prostředků.

- 4.) Provádět rekonstrukce a úpravy vnějších prostranství

tyto prostory jsou nedílnou součástí MPZ, které výrazně doplňují její vzhled a atraktivitu.

- 5.) Sledovat možné vylidňování městysu

dbát na zachování počtu bytových jednotek, popřípadě jejich rozšiřování, zamezit vybydlování domů

- 6.) Oživovat MPZ ekologicky nezávadnými podnikatelskými a veřejnými provozami

oživení těchto provozů zvýší pracovní příležitosti občanů a zároveň zvýší atraktivitu městského centra.

- 7.) Pečovat o kvalitu životního prostředí

udržovat, rekonstruovat a vytvářet zelené plochy.

- 8.) Podporovat kulturní a osvětovou činnost

obnovené nemovité kulturní památky zpřístupnit veřejnosti, prezentovat výsledky péče o kulturní památky v informačních médiích úřadu i mimoměstských, podporovat výstavní a přednáškovou činnost

- 9.) Provádět a podporovat odbornou činnost

systematicky provádět stavebně-historické průzkumy a publikovat jejich zjištění.

- 10.) Zvýšit atraktivitu města z hlediska cestovního ruchu

provázet MPZ s okolními atraktivitami. Tento cíl je spojen se zlepšením propagace města a s výše uvedenými body

- 11.) Zvážení vydání závazné vyhlášky města regulující stavební činnost na území městské památkové zóny

regulace by se měla týkat rovněž umísťování reklam na objektech i veřejných prostranstvích.

1) Ing. Miloš Kudrnovský, projekční ateliér pro dokumentaci, průzkum a obnovu historických staveb, Bílá Třemešná 33, 544 72 Bílá Třemešná – Program regenerace MPZ Pecka 2016-2021

Program regenerace MPZ musí být přístupný pracovníkům úřadu městysu, zastupitelům, členům dotčených odborných komisí městysu a v případě zájmu i jeho občanům. Dále byl dokument předán MK ČR a NPÚ ÚOP v Josefově.

Výtisk č. 1 městys Pecka

Výtisk č. 2 odbor výstavby a územního plánování Nová Paka

Výtisk č. 3 odbor školství a kultury Nová Paka

Výtisk č. 4 Ministerstvo kultury ČR, odbor památkové péče

Výtisk č. 5 KÚ Královéhradeckého kraje, odbor školství, mládeže a tělovýchovy, oddělení kultury a památkové péče

Výtisk č. 6 Národní památkový ústav, ÚOP v Josefově

V Božanově 31.03.2022

Jiří Chotěborský, DiS.